

Könyvismertetés

*Volker Aschoff: Geschichte der Nachrichtentechnik
Springer-Verlag Berlin, 1984*

Külföldi könyveketfolyóiratunk ritkán ismertet és csak akkor, ha rendkívüli érdekességük indokolja. Ez a munka ilyen. A híradástechnika történetéről rengeteg könyv jelent és jelenik meg, de ezek mind hasonlítanak egymásra az első fejezetekben. Felvonnak a régi görögök, a fátkyátávíró, a kiáltó őrszemlanc, a homokórával kialakított szinkrontávíró, a Dioniziosz-fül... mindaz, amit egyik szerző a másiktól hűségesen átvesz. Ez a könyv más. Bálványtörő, legendamegsemmisítő.

A szerző nem másolja le a megkövesedett vándorló történeteket, hanem visszafelé nyomoz a sokszor hivatkozott forrásoktól az ősforrásokig. Azokat pedig kritikus vizsgálatnak veti alá. Összehasonlítja őket a földrajzi tényekkel, a légköri viszonyokkal, a technológia akkori általános szintjével és mindenekelőtt a tényleges társadalmi igényekkel.

Az eredmény kijózanító. „Dioniziosz füle” csak összefolyó tompa zajt közvetíthetett a zsarnok szobájába... A nagytávolságú optikai vagy akusztikai jelzőláncok tartós fenntartásához olyan ráfordítás és főleg olyan szervezethez lett volna szükséges, amire az ókor birodalmi aligha voltak képesek. (Egy-egy

hadművelet alkalmával persze tűzjelek is juthattak szerephez!) Egyedül a római birodalom rendelkezett azzal az erővel és szervezethez, amelyet az állandó jelzőláncok fenntartása megkövetelt volna. De éppen ezért ki tudta építeni nagyszerű úthálózatát is. Ezzel együtt viszont olyan futárszolgálatot létesíthetett, amely igényeit teljesen kielégítette.

A további fejezetekben a szerző szellemes, hol reális, hol fantasztikus javaslatok tömegével ismerteti meg az olvasót az ókori irodalomtól a XVIII. század végéig. A reálisak épp úgy nem valósultak meg, mint a fantasztikusak, míg Chappe optikai távírója meg nem született. Ezzel, illetve az elektromos távközlés eszméjének első felbukkanásával végződik a komoly, de élvezetes könyv.

A magyar vonatkozásokról sem feledkeznek meg a szerző. Érdekes, hogy Kempelen Farkas beszélőgépét a leírás alapján Charles Wheatstone az 1830-as években rekonstruálta és több alkalommal bemutatta. Látogatói között volt (apjával) a gyermek Graham Bell is, akit jóval később — már Amerikában — ez az emlék bátorított fel arra, hogy az emberi hang analízisével és szintézisével foglalkozva eljusson a távbeszélő megalkotásához!

Valkó